

geschieden
had moeten

lip niet een
de Synode
en gal voor
een enkel

vastgesteld
dus de uit-
dijgt, slechts
ing tusschen

azerijds dus
of dit aan-
r de Synode
lijk aanvaard

dan rust op
Synoden ge-
gewichtige
ijds duidelijk
essioneel en
vederzijdsche

oeten leiden,
as de Christ.
ode is saam
el beslistheid
rken; terwijl
side Synoden
aangewezen,

onzerzijds de
ember.

ar, dat depu-
zaak eenig-
in gewenscht

ook nu toch
ciel karakter
voor gelast is,
ns nu eenmaal
ongevraagde
te bejegening
amelijke waar-

elen, die zich
at iemand zijn
der doel ten
ieren aan zijn

van het men-
or al te velen
atst gedacht.

ons niet toe,
in elke predi-
van elke af-
e.

en kleine uit-
rede van Dr.
voor de vol-
uitgegeven bij
terdam.

gemaakt, om-
ijn afreden als
Immers voor
einsk de hem
kerk van Rot-
en indien de
als hoogleeraar
ver zijn heen-
begaan, dat te
nu ook Ds.
tijd deze kerk

eest, gelijk van
en eenige
lijke moeilijk-
kan het dan
in de Bedie-
onstaat, dreigt
en.

doof zal ze be-
e moeilijkheid
Dienaren des
n wel in dub-
er kerk op het

t van Dr. Gee-
te het „gebed
tente“ als zijn
laten.

gebergte heen,
komen zal“; is
Rotterdam het

er der lichten,
toekomen.

de leeraar zij
t in een rede,
legende re-
nig over zich-
Bediening des
en volkomen
breerden toon,
genheid kracht

eenvoud, er
ke ernst uit.
biden, maar

vergeten, en de
tot haar God,
zijn?

an het Locaal-
te Amsterdam,
ergadering een
dankt het pu-
n het goede
mer te Middell-
deze stichting

n uitgever Le-
een wijze die
ve dient op dit

kan, zoo de liefde van ons Christenvolk
haar dragen blijft.

Ze bezit geen eigen fondsen, en ze geniet
geen steun van Staats- of stadswege. Al
haar teerkost op den weg moet haar toe-
komen van die verlichte Christenen, die
hart ook voor de wetenschap hebben, en
het niet kunnen dulden, dat de kostelijke
gave der wetenschap aan de eere onzes
Gods zou worden onttrokken.

Want zeer zeker zijn er ook hoogleeraren
noodig, en moet er ook een zeker aantal
studenten zijn, maar toch zoo de Christenen
in den lande haar hun liefde onttrekken,
ligt ze machteloos ter neder.

Niet dat ze hierover klaagt.

Integendeel, juist in die voortdurende
gebeden aan de liefde der oprechte
Christenheid, ligt haar eenige waarborg, dat
ze niet, als zoo vele andere stichtingen van
dien aard, allengs op rationalistische paden
verloopen zal.

Als Universiteitsstichting neigt ze altoos
om eenzijdig op de ontwikkeling van het
verstand te dringen, en daardoor te ver-
koelen en te verdorren. En daarom heeft
ze behoefte aan de gestadige verwarming
door de liefde van het Christenvolk, om
met het heilige Gods in levende gemeen-
schap te blijven.

Maar dan is het ook noodig, dat de die-
naren des Woords het belang van zulk een
stichting inzien, en bij de uitlegging en
de bediening des Woords de gemeente ge-
durig bij den eisch bepalen, dat de Heere
onze God ook op het gebied der weten-
schap tot zijn eere kome.

Want zeer zeker mag de kerk zulk een
stichting liefhebben, om de predikers die
in haar boesem gevormd worden. Maar
toch, dit mag niet de eenige prikkel der
belangstelling zijn.

Er is nog andere wetenschap dat de
godgeleerdheid, en ook hiervan geldt het
apostolisch woord: *Alles is het uwe, en
gij zijt van Christus.*

Dit nu begreep ook Ds. Klaarhamer, en
het is verwikkeld te lezen nêr welk een
juistheid, met welk een warmte van over-
tuiging en met welk een zeggingskracht hij
deze dure verplichting op het hart zijner
lezers bindt.

Daarom kan zulk een woord van onbe-
rekenbare werking zijn.

Van werking op de Christenen die
dit lezen, om hen tot milder en ruimer
plichtbetrachting te brengen.

Van werking op de dienaren des Woords,
om ook hun de vraag op de conscientie te
binden, of ze dit deel der roeping Gods bij
de gemeente niet te zeer verwaarloozen.

Van werking op wie dusver van verre
stond, om veler oog voor de schoone re-
cing der Vrije Universiteit te openen.

En van werking op die Universiteit zelf,
om haar bij vernieuwing, te herinneren aan
den eisch, dat de liefde niet van één kant
onder menschen komt; en dat de liefde
van de gemeente voor haar al haar man-
nen oproept, om ook hunnerzijds in liefde
voor de gemeente niet achter te blijven, en
om met haar te ijveren in heilige jaloersch-
heid voor de eere onzes Gods.

De Directeur van het Gymnasium te
Zetten, die pas weer het lezend publiek aan
zich verplichtte door de frissche, keurige en
boeiende leerrede, die hij in *Uit de Diepte*
plaatsen liet over de betekenissen der *kleine*
dingen, heeft opnieuw zich iets laten ont-
valen, dat ons leed doet.

Gelijk men weet had Dr. Wagenaar,
predikant te Leeuwarden, zich in min gun-
stigen zin uitgelaten over de jongste hou-
ding van zijn vroegeren leermeester.

Of Dr. Wagenaar niet beter gedaan had,
met hierin zijn ouden leermeester te sparen,
blijft een vraag.

Maar wat doet Ds. Van Lingen nu?
In een onbetwistbaar oogenblik zet hij Dr.
Wagenaar die critiek betaald door in zijn
maandblad te laten drukken, dat in vroegere
jaren eens een klacht door hem over den
gymnasiast Wagenaar naar zijn ouders
moest worden gezonden over een droeven
misstand in zijn gedrag.

Nu voelt ieder toch dat dit niet gaat.
Op het gymnasium komt men als jongen
van twaalf jaar, en in die gymnasiale jaren
valt er, vooral op een kostschool, allicht iets
voor, waarover dan aan ouders of voogden
moet geklaagd worden.

Zoo zal het in de dagen van *olim* ook wel
met den *gymnasiast* Van Lingen zijn ge-
weest, en zoo nu schijnt er ook eens een
klacht te zijn gevallen over den *gymna-*
siast Wagenaar.

Gesteld dus al, dat deze klacht indertijd
gegrond ware geweest, dan lag hierin nog
niets bijzonders, en ware aan Dr. Waga-
enaar nog slechts overkomen, wat bijna elke
doctor of predikant op zijn kerfstok heeft.

Doch wat nu te zeggen van den directeur
van een gymnasium, die in een boos oogen-
blik zoo iets aan een oud-gymnasiast, die
inmiddels met eere in Gods kerken dient,
publiek gaat nahouden?

Bij Augustinus was het schuldboek uit
vroeger dagen nog van heel wat ernstiger
aard; maar wien zou het ooit in den zin
zijn gekomen, om deswege den schrijver
van de *Stad Gods* te discrediteeren bij het
publiek?

Ea ditmaal vooral kon dit er niet door,
omdat Dr. Wagenaar tijdens zijn verblijf
op het Gymnasium juist algemeen bekend
stond als een voor zijne jaren hoogst ernstig
jongman, op wiens gedrag en wandel niets
viel aan te merken. Heel dat schrijven
van Ds. Van Lingen aan zijn ouders had
dan ook betrekking op een zaak, waar hij
part noch deel aan had, en waarin Ds. Van
Lingen zich waarschijnlijk, gelijk dit aan
elk Rector soms overkomt, had vergist.

Deze onverklarende handelwijze van Ds.
Van Lingen heeft dan ook bij velen recht-
matige ergernis gewekt. Een ingezonden

stuk van Ds. Segboer, dat men hierachter
vindt, zij hier een proeve van.

Maar bovendien, mag hier de vraag niet
gesteld, of Ds. Van Lingen op die wijs niet
het vertrouwen in zijn gymnasium ondermijnt?

Of zou Ds. Van Lingen het zoo vreemd
vinden, zoo menig ouder voortaan zeggen
ging: „Als ik door mijn kind naar Zetten
te zenden, er mijn zoon aan bloot stel, dat
over tien of twintig jaren, als hij predikant
is, nog de eene of andere jongensstreek hem
publiek voor de voeten zal geworpen wor-
den, dan mag ik mijn kind aan zulk een
gevaar niet wagen.“

Ds. Van Lingen schreef zoo roerend
schoon over de *kleine dingen*, en herin-
nerde er zoo terecht aan, hoe Satan soms
juist die „kleine dingen“ aangrijpt, om veel
schoons en heerlijks te vernietigen.

Ons dunkt een dier „kleine dingen“,
maar van *bedenklijke* strekking, was dit
onvergeeflijk vergrijp tegen de eer en den
goeden naam van Dr. Wagenaar.

En de uitkomst is dan ook, dat Dr.
Van Lingen niet Dr. Wagenaar, maar *zich-*
zelven door deze kleine netel heeft ge-
brand.

KUYPER.

Uit de Pers.

Ook Ds. Beuker maakt in zijn „*Vrije Kerk*“
de missive tot een onderwerp van bespreking,
die door de Voorloopige Synode van Leeu-
warden aan de Deputaten der Synode van
Kampen gezonden is.

Zijn oordeel over dit stuk is te merkwaardig,
om het onzen lezers te onthouden:

Wat zullen wij tot deze dingen zeggen? Is dat in
't wezen iets anders dan wat in Assen verlangd werd?
In elk geval had men in '88 van ons reglement, en
van ons beklend bij de Regering, een zeer strik-
telijkken gemaakt; had men, in stede van ons allerlei
beschuldigingen van collegialisme enz. naar het hoofd
te werpen, ons toen voorgesteld om alleen op grond
van de Gereformeerde Belijdenis en Kerkerde te ver-
eenigen, niemand onzer zou er aan gedacht hebben
iets anders van de broeders te vragen.

Nu men daarentegen aan het beginsel der afschei-
ding heeft getoetst, de wetgeving van het bestaan
onzer Kerk heeft in twijfel gesteld; om een bij-
belle „Kerk“ naast de Kerk der Vaders heeft
genoemd, nu op sommige plaatsen door hun later
opgerichte tegenkerken van onrechtgeboorte aan onze
gemeente die een halve eeuw vroeger ontstaan was,
den onbeschaamden eisch durfde richten: dat wij voort-
aan *sonder verlies van hun kerkerde, niemand uit de
Gereformeerde Kerk, die zich bij ons wil aansluiten,
mochten aannemen, wij zij voor allen het juk hadden
afgeschied en alle Hervormden eindelijk leden hunner
doeleurende Kerk waren; nu men voortging tegenover
onze gemeente allerlei sectarische tegenkerken te stich-
ten en te doen alsof in zulk een plaats nog geen refor-
matie der Kerk had plaats gehad, nu men om zich
met dergelijke kerkelijke ongerechtigheden te redden,
met allerlei wonderlijke uitleggingen van Belijdenis en
Kerkerde de toelichting heeft gegeven, nu zeg ik hun
niet wij zulk een voorstel tot vernieuwing zoo maar
niet klakkeloos aannemen. Wij moeten weten of men
dan die beschuldigingen loslaat en onze gemeenten
werkelijk als wettige gemeenten des Heeren, als wettige
voortzetting van de Kerk der Vaders erkent. Of men
dit nu de vernieuwing denkt op te houden
met het stichten van tegenkerken, en of men op
houden zal aan scheurmakers die hand niet te steken,
tenende hun zondige bedrijven met het schild der
doelentje te dekken.*

Wij men werkelijk van sectarisme aflaten en gerefor-
meerde paden bewandelen, dan zullen wij de eerste
zijn, die gaarne alles vergeven en vergeten. Het is ons
niet om wraak of heerschappij voeren te doen, maar
wij begrepen waarheid en oprechtheid. Wij moeten
weten wat we aan elkander hebben.

Zwijgt men van al deze dingen, niet omdat men ze
loslaat, maar omdat men niet met die nieuwe voorstel den
schijn kan aannemen alsof de schuld van het niet ver-
eenigen niet bij de doeleerenden, maar werkelijk bij de
Chr. Gereformeerden lag, dan verfoeien wij zulk een
voorstel met al wat in ons is. Ook in dezen moet
de boom aan de wortel gekneden worden.

Onze Commissie deed, onze inzien dan ook zeer
wijs, met de afdraken nog niet dadelijk aan onze
Kerkeraden toe te zenden, maar eerst aan de doele-
rende broeders om inlichting te vragen, hoe en
wat men met dezen nieuwen grondslag bedoelde. Zij
kan dan tegelijk met het stuk ook de verkregen in-
lichting aan onze Kerkeraden verenden.

Ons zal het een stof van vervele zijn, als de doele-
rende Commissie zich dadelijk niet achter allerlei
voorwendsels van niet bevoegdheid en dergelijke
verschillen, maar ridderlijk komt verklaren: Broeders
het zoeken van spijkers op laag water heeft uit. Wij
bedoelen met dezen voorstel in 't wezen der zaak
hetzelfde, wat wij in Assen met uwe bedingen in punt
een bedoeld hebben en wenschen te vereenigen op grond
van wederzijdse erkenning, latende de lijn van de
voortzetting der Gereformeerde Kerk niet langer
loopen over het uitwendige corporatieve bestaan der
Ned. Herv. Kerk, maar enkel over de *Belijdenis* en de
Kerkerde, en over een gereformeerde praktijk.

Er bestaat een *doeleurende theorie* en een *doeleurende*
werkelijkheid. Deze *theorie* maakt allerlei lichtspon-
gen, beweert dat de Ned. Herv. Kerk ook na 1816,
de Kerk des Heeren, de Kerk der Vaders is; dat al-
doeleerenden, de Herv. Kerk zijn en alle Ned. Hervormden
bij hen behooren; dat enkele geloovigen, zachtzinnigen
„hun ambt“, voor een heele Herv. Gemeente jaagen
lijkt voor alle gedoopten het juk hebben afgeworpen,
door een brief te schrijven aan de Herv. Besturen, dat
zij de reformatie der Kerk ter hand genomen, een
nieuw Kerkerd aangesteld hebben en de Dordtsche
Kerkerdening weder hebben ingevoerd; dat de *sal-*
gond geschiede broeders der Kerk der Vaders verlaten
hebben en een „bijkerke“ hebben geboogd; dat deze
door met hen (de doeleerenden) te vereenigen —
hetzij dan met of zonder verklaring dat ze met de
Gereformeerde Belijdenis en Dordtsche Kerkerde eens
zijn — weer moeten terugkeren tot de Herv. Kerk,
de Kerk der Vaders is en blijft; dat daarom de
Doeleerenden van Chr. Gereformeerden wel antea-
ken kunnen ontvagen, wel ze wel zeker zijn dat
deze de waarheid leeren en getuigen, maar dat ze aan
hen geen attestatie mogen afgeven, wij zulk per-
sonen dan afgeschieden zouden worden en buiten
de Kerk der Vaders zouden komen.

Er bestaat ook een *doeleurende werkelijkheid*, en
deze is dat ze evenzeer afgeschieden zijn van de Herv.
Kerk als wij Chr. Gereformeerden; dat zij dezelfde
Belijdenis dezelfde Kerkerde en dezelfde kerktugte
houden als wij. Deze praktijk is eigenlijk Chr. Gerefor-
meerd.

Indien bij onze doeleurende broeders, nu de praktijk
en de *werkelijkheid* het winnen van bovengenoemde
dwaze, ouware *theorieën*, dan is de vereeniging slechts
een kwestie van tijd; dan komt ze gewis. Met liefde
zullen we ze dan aanvaarden.

Maar indien daarentegen deze *theorieën*, die een ver-
stand en conscientie mens niet mocht willen
uitspreken, bij onze doeleurende broeders het winnen
van de praktijk, vooral in zake de vereeniging, dan
komt er, onzes erachtens, van de vereeniging nooit
iets. In dan mogen wij den Heere wel smeken, dat
Hij onze Kerk toch voor zulk een zelfmoord beware.

Aan het verzoek om de circulaire aan de
kerkeraden der Chr. Geref. kerk rond te zen-
den, kon, blijkens dit schrijven, dusver niet wor-
den voldaan.

En voorts komt heel deze critiek hierop
neer, dat Ds. Beuker blijkbaar de gave mist,
om in zijn broeders een zienswijze en een
overtuiging, we seggen niet te waardeeren,
maar ook slechts te dragen, ja, te verstaan,
zoodra deze zienswijze en deze overtuiging niet
in elk opricht strookt met zijn eigen inzicht.

Al wat onzerzijds gevoeld, bedoeld, beleden
wordt, is kort en goed uit den Boez. Het
zijn voorwendsels, het zijn verzonnen theorieën,
het zijn machinatien, waar geen steek waar-
heid in zit.

En dan eerst zal Ds. Beuker ons de broe-
derhand der gemeenschap toereiken, als we
tot hem komen, om te blijden, niet slechts,
dat we in alles ongelijk hadden, maar dat we
dit eigenlijk van meet af zelf wel wisten, en
slechts uit berekening en om hem dupe te
maken, gesproken hebben met gemaakte
woorden.

Is het niet pijnlijk?

KUYPER.

Officieele berichten uit de Ned. Geref. kerken.

In afwachting van de verschijning der Acta
van de Voorl. Synode te Leeuwarden, hebben
de kerken thans reeds noodig, in kennis ge-
steld te worden met het volgende, dat te
Leeuwarden bepaald werd.

1. Wat noodlijdende kerken betreft. De nood-
lijdende kerk wende zich tot de classe. Is de
classen niet bij machte, genoegzame hulp
te verleenen, dan wende de classe zich tot de
Synodale deputaten: W. Hovy, Nieuwe Heeren-
gracht 143 Amsterdam, Ds. K. W. Verhake te
Arnhem en Mr. A. W. van Beek Calkoen te
Utrecht. Indien eenigzins mogelijk, collecte-
teere elke kerk voorloopig minstens twee
malen 's jaars voor noodlijdende kerken.

2. Het gemeenschappelijk dragen der proces-
kosten is een plicht, die op de kerken rust.
De Synode oordeelde, bij vernieuwing de ker-
ken er op te moeten wijzen, hoe zij, die kla-
gen, omdat haar geen recht geschiedt, zelve
recht te doen hebben aan hare zusterkerken, die
in rechten moeten optreden. In vele classen
was men nalatig in 't houden van de drie-
maandelijksche collecte voor proceskosten te
Utrecht vastgesteld.

3. Het bijdragen der kerken tot de bevordering
der collecte voor de proceskosten wordt door iedere
classen, voor zooveel noodig geworden is door
splitting van eerst gecombineerde classen of
door andere omstandigheden, aangevuld.

4. Met blijdschap begroette de Synode de
op onderscheidene plaatsen saamgeroepen
Diaconale conferentien. Bevoegdheid tot 't
nemen van voor de kerken bindende besluiten,
kan echter aan die conferentien niet toegekend
worden. Maar diakenen kunnen een of meer
hunner deputeerden naar de classenvergaderingen,
om aldaar, in zaken den dienst der Barmhartig-
heid betreffende, niet adviseerende stem tegen-
woordig zijn.

Tot adviseurs der kerken in 't geen tot den
Dienst der Barmhartigheid behoort, zijn door
de Synode aangewezen de broeders Dr. L. H.
Wagenaar en Ds. J. C. Sikkel.

5. Dringend oordeelde de Synode den kerken
te moeten aanbevelen de lezing en versprei-
ding van de onlangs verschenen *Acta van het
Zendingcongres*, opdat daardoor onze kerken
hare schuld in zake de Zending kennen mogen
en opgewekt mogen worden bij aanvang hare
roeping in deze te betrachten.

De scribae der Voorl. Synode nemen deze
gelegenheid waar, om te verzoeken, dat aan
't adres van Ds. J. H. Feringa te Klundert
spoedig nog mededeeling gedaan worde van
de op de Synode te Leeuwarden vertegen-
woordigde kerken; uit de classen: Rotterdam,
Dordrecht, Brielle. — Haarlem en Alkmaar. —
Middelburg, Zierikzee, Goes en IJzendijke. —
Amersfoort. — Leeuwarden, Sneek, Heeren-
veen. — Franeker.

Voorts zenden de broeders, in wiens bezit
nog stukken zijn betreffende Q 3 en 4 van
't Agendum, die ten spoedigste op aan 't adres
van Dr. F. L. Rutgers, Amsterdam.

H. HOEKSTRA.
J. H. FERINGA,
scribae Syn.

Dinsdag 26 Augustus vergaderden de Ned.
Ger. kerken van Noord-Brabant en Limburg
classaal tot Vrijhoeve-Capelle. Bij afwezigheid
van den aangewezen voorzitter, opende Ds.
Feringa de vergadering, wien werden toege-
voegd de BB. C. Rubaan als scriba en Ds.
Smith als assessor. Van de vrijgemaakte kerken
was één niet vertegenwoordigd, maar daaren-
tegen was wel een broeder aanwezig uit een
der nog niet ontkomen kerken.

Na de gewone regeringswerkzaamheden ge-
schiedde de rondvaart naar Art. 41 K. O.,
die tot vele belangrijke besprekingen aanleiding
gaf, evenals de rapporten der deputaten
in zake vrijmaking der kerken, over de con-
ferentie in zake Heidenzending, en over de
Synode van Leeuwarden. Besloten werd tot
verdere behandeling van het laatste rapport
de volgende classis; en in zake de Heiden-
zending tot vervanging der benoemde depu-
taten door den Raad der kerk, waar de be-
doelde conferentie zou gehouden worden.

Daar toe zal de volgende classis twee dagen
doen. Klundert als vergaderplaats zijn aange-
wezen, Vrijhoeve-Capelle als roepende kerk,
en deputaten, gemachtigd om den tijd der
classis zoo noodig eenige (hoogstens vier) weken
te vervoeren. Met terzijdestelling van alle an-
dere zaken werd het overige van den tijd be-
steed aan de behandeling van den op 't hoogste
geklommen nood der kerk van Helmond; en
besloten voor den dadelijken nood binnen 14
dagen in al de kerken der classe te doen
collecteeren en voorts zich tot de deputaten
der Synode te wenden om spoedige hulp in
den anders onhoudbaren toestand. Ten slotte
was des avonds aan de orde de „korte predi-
catie“ naar Art. 41 D. K.

J. H. FERINGA,
Class. Corr.

Klundert, 27 Aug. '90.

De kerkeraad der Ned. Geref. gemeente te
Nieuwerkerk a/d. IJssel bericht aan alle zuster-
kerken, dat hij in zijne vergadering van 19
Augustus, zijn leeraar, Ds. De Mol Mon-
court, wegens herhaalde weigering om weder
in de gemeente te komen (niettegenstaande
de schriftelijke en persoonlijke roeping en ver-
maning) met meerderheid van stemmen provi-
sioneel heeft opgeschorst in zijnen Dienst.

De kerkeraad der Ned. Geref. Gemeente,
L. M. VAN RIJSWIJK.
H. BOKKHOLT, Ouderling.
J. VAN DER HAM, Diaken.

Nieuwerkerk, 27 Aug. 1890.

Buitenland.

Engeland. Leden der Vrije kerken in
Schotland voorstanders van de Schot-
sche Staatskerk.

In den boezem der liberale partij in Eng-
land, die het meest met onze antirevolution-
naire overeenkomst, is de overtuiging rijp ge-
worden, dat de tijd gekomen is voor de af-
schaffing der Staatskerk in Schotland. Ook
de groote staatsman Gladstone, schoon per-
soonlijk een aanhanger der Episcopale Staats-
kerk, schijnt het daarheen te willen sturen,
dat na afschaffing der Staatskerk in Ierland,
die van Schotland aan de orde komt.

Toch komt tegen de beweging voor „dis-
establishment“, gelijk men haar in Engeland
noemt, heel wat op, ja meer dan men over-
vakkig oordeelde, had kunnen vermoeden.
Men zou toch denken, dat alle menschen, die
tot een Vrije kerk behoorden, als één man
zouden strijden voor de afschaffing van de
privilegiën der Schotsche Staatskerk.... Doch
niet aldus.

Er is een „verbond van leeken“ (Layman's
League) opgericht tot instandhouding der
Staatskerk en daarbij hebben zich een aantal
aanzienlijke leden van Vrije kerken gevoegd.
Zeer te betreuren is het, dat de heer Hay
Thorburn, zoon van Dr. Thorburn, een van
de predikanten der Vrije kerk te Leith, zich in
de voorste rijen bevindt, terwijl vele anderen in
Schotland bekende mannen hen volgen. Zij
worden in de „Nonconformist and Indepen-
dent“ voorgesteld, als hartelijke voorstanders
der Vrije kerk, die er niet aan denken om tot
de Staatskerk terug te keeren. Maar waarom
zijn zij er dan voor dat de Staatskerk haar
privilegie zal behouden, zoodanig dat, al is zij
in de minderheid, zij alleen het tractement
harer leeraars enz. uit de Staatskas trekt? Is
dit niet de schromelijkste onbillijkheid? En
wanneer de leden der Staatskerk dit niet inzien,
dan kan men zeggen: zij zijn verblind door
de voordeelen die zij van den Staat trekken,
doch wat te denken als mannen der Vrije ker-
ken daarvoor strijden?

Er zijn leden der Vrije kerken die er van
droomden, dat de oude staat van dingen, als
wanneer alle kerken eene nationale kerk vorm-
den, die alle uit de Staatskas onderhouden
werden, zal wederkeren. Dit wordt echter
moeilijker wanneer der Staatskerk haar voor-
recht ontnomen wordt gemakkelijker schijnt
het ons als alle Gereformeerde kerken zich
vereenigen, voor die nationale kerk gelden van
den Staat te ontvangen.

En wat zou de beweegreden van dit be-
geeren zijn? Het is ons niet bekend; wij
vonden het nergens uitgedrukt. Doch wij ver-
moeden iets. En dat is het volgende:

In den regel ziet men daar, waar het onge-
loof gepredikt wordt, het gehoor verlopen.
De schitterende gaven zijn op den duur
ontorekend om de menschen aldus te boeien,
dat zij de kerken blijven bezoeken, waar in
plaats van brood steenen gegeven worden.
Als er door een prediker verkondigd wordt,
dat hij aan de verzoening geloof, maar niet
kan aannemen, dat de Heere Jezus de straf
voor de zonden onderging, dan loopen de
menschen weg, al behoort zulk een prediker
ook tot eene Vrije kerk. Velen verkondigen
zulk eene leer. Dr. Dods heeft eene menigte
aanhangers, niet alleen onder de studenten,
maar ook vele oudere predikanten zijn op
zijne collegien te vinden. Doch het volk zal
zich steeds meer van die mannen afwenden.
Dan verminderen de collecten en ook de in-
schrijvingen voor het „Sustentation fund“,
waaruit de predikanten bezoldigd worden.

Daarom maar gezegd dat het tractement
van staatswege den leeraars verzekerd wordt.
Dan zijn zij vrijler, onafhankelijker; terwijl
zij anders niet dan knechten der gemeente zijn,
die over het algemeen bestaat uit domme lieden.

Wij hopen van harte, dat door het optreden
dier lieden, geen rem gebracht wordt in de
beweging voor de vrijmaking der kerk.

Amerika. Wat te vreezen stond dat gebeu-
ren zou, is geschied. De „Algemeene verga-
dering“ der Presbyteriaansche kerk, te Sara-
toga in de maand Mei vergaderd, besloot om
over te gaan tot revisie of herziening van de
Westminstersche geloofsbelijdenis. Tot hiertoe
was die geloofsbelijdenis onaangetast geble-
ven, schoon men uit sommige verschijnselen
zeer wel kon opmaken, dat velen er niet meer
niet leefden. Wel maakte men eenige veran-
deringen zoowel in de confessie als in de
beide catechismi, de groote en de kleine;
doch liet de leer onaangeroerd. Maar in de
laatste jaren gingen er steeds luider stemmen op
die riepen om eene herziening der belijdenis.

Wat die lieden in de Westminstersche con-
fessie aanstoot geeft, hebben wij reeds in
dit blad uiteenzet; het krasse Calvinis-
me, in deze confessie uitgesproken, is
veelen een doorn in het oog. Men wil nu
meer, meer rekbaar formelen, opdat er eene
groot Presbyteriaansche kerk zou kunnen zijn,
waarbij zich allen die den Presbyteriaanschen
kerkvorm aangenomen hebben, zouden aanslu-
ten.

De vergaderingen der Presbyteriaansche Al-
liantie hebben veel kwaad in deze gesticht.
Dit zijn geen kerkelijke vergaderingen van
deputaten van onderscheidene kerken, doch
vrije samenkomsten van geachte personen uit
verschillende landen, waar men herzij in schijn
of inderdaad den Presbyteriaanschen kerkvorm
heeft. Immers werden mannen tot die verga-
deringen toegelaten, die leefden onder de Sy-
nodale organisatie aan de kerken in Nederland
in den jaren 1816 opgedrongen. Doch hoe dit
zij, de bedoeling was toch, dat personen uit
onderscheidene kerken saamenkwamen zonder
kerkelijk mandaat, die het daarin eens waren, dat
de kerken volgens Presbyteriaansche beginselen
en niet volgens Hierarchische regelen behoort
geregeerd te worden. Hiertegen zijn wij steeds
opgekomen, daar niet de kerkvorm maar de
leer, de belijdenis, de grondslag behoort te
zijn, waarop een vergadering, die winste moet
afwerpen voor de komst van het koninkrijk
Gods, zich plaatst. Dan achten wij de verga-
deringen der Evangelische Alliantie nog beter,
al hebben ze onze sympathie niet. Men ont-
wierp als grondslag van vereeniging een korte
formule en allen, die de leer daarin uitge-
drukt, beamen, kunnen zich aan haar aanslu-
ten.

Doch niet alzo de Presbyteriaansche Alli-
antie; men vroeg slechts: Is uwe kerkvorm
Presbyteriaansch? Op grond daarvan, werden
de Cumberlandische Presbyterianen, die de
Arminiaansche belijdenis hebben, tot de Alli-
antie toegelaten. Dit was eene verheerlijking

van den kerkvorm boven de belijdenis, terwijl
toch uit de belijdenis, de regelen behooren
voort te vloeien, waarnaar de kerken geregeerd
worden.

Dezelfde beginselen die bij de Presbyteriaansche
Alliantie in toepassing werden gebracht,
diene er ook toe om verschillende kerken,
die den Presbyteriaanschen kerkvorm had-
den aangenomen, ineen te doen smelten. Om-
dat aldus verschillende elementen vereenigd
werden, ontstond al spoedig eene beweging om
de oude Westminstersche